СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІ... Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 20-го листопада 1935. — VOL. XLIII. No. 271. Jersey City, N. J., Wednesday, November 20, 1935. THREE CENTS

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ЗА ЕКОНОМІЧНИЙ БОЙКОТ ІТАЛІЇ

ВАШИНГТОН. — Американська Федерація Праці видала публичну заяву в справі торговлі між Америкою й Італією й у цій заяві пропаґує заборону вивозу з Америки всяких матеріялів, що можуть бути вживані Італією до війни.

Рівночасно Американська Федерація Праці дала до зрозуміння, що американські моряки не є безпечні на кораблях, котрі возять воєнні матеріяли в Італію, та що дальше воження таких матеріялів може заставити американські юнії викликати страйк вантажників і моряків для здержання цеї торговлі.

АМЕРИКАНСЬКІ ІТАЛІЙЦІ ХОЧУТЬ БОЙКОТУ АНҐЛІЇ.

ОСВІГО (Ню Йорк). — „Сини Італії", найбільша італійська запомогова організація, що має зорганізованих 250,000 членів, приняла на своїй конвенції низку резолюцій у справі італійсько-етіопської війни.

В одній резолюції орґанізація остерігає Американців перед скритою анґлійською пропаґандою, що, мовляв, пробує затроювати уми й серця американського народу. Далі резолюція радить ужити бойкоту анґлійських товарів та підривати всякі бизнесові зносини з анґлійськими фірмами.

Інша резолюція радить членам орґанізації бойкотувати ґазети та новинкарські аґенції, що подають про Італію неприхильні вістки. Резолюція виразно осуджує „Ню Йорк Таймс", а хвалить ґазети Герста.

ДОГОВІР З КАНАДОЮ ВИКЛИКУЄ ДЕЯКИЙ СПРОТИВ.

ВАШИНГТОН. — Американський уряд дістав уже деякі протести проти недавно заключеного договору з Канадою.

Протестували передовсім торговці молоком, котрі думають, що новий договір занадто прихильний канадійському фармерству. Потім протестували торговці деревом.

Зате інші бизнесмени, головно торговці алькогольними напитками та корабельні підприємці, висказуються про договір з похвалами.

Канадійська публична опінія ставиться до договору назагал дуже прихильно.

УРЯД УЖЕ ВИДАВ ЧЕТВЕРТИНУ 4-МІЛІЯРДОВОГО ФОНДУ.

ВАШИНГТОН. — Департамент скарбу вже розложив докладно, на що мають бути видані 4 міліярди, котрі конґрес лишив до свобідної розпорядимости президента.

З того одну четвертину вже видано.

КОЛЮМБІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВІДКРИВАЄ ШКОЛУ ДЛЯ ШПИТАЛЬНОЇ ОБСЛУГИ.

НЮ ЙОРК.—При медичнім факультеті Колюмбійського університету відкрито департамент для шпитальної обслуги.

Школа буде стояти в звязку зі школою шпитальної обслуги презбитеріянського шпиталю. Професоркою цеї нової науки буде панна Марґарета Конред.

СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ СВИСТАВКУ.

НЮАРК (Ню Джерзі). — У „Нюарк Меморіел Госпитал" помер 8-літній хлопчина Милтон Ріхтер. Оноді зайшов він з товаришем до крамниці й купив собі за цента свиставку. Хлопці вийшли з крамниці, і Ріхтер зараз вложив свиставку в уста. Негайно він став кашляти й душитися. Він дав свому товаришеви знаками до зрозуміння, що він проковтнув свиставку. Товариш побіг на поліцію й Ріхтера завезено негайно до шпиталю для недуг очей, ух і горла.

Тут лікарі переконалися, що свиставка вже перейшла до шлунка, але по дорозі покалічила покармовий провід. Хлопця перевезено до іншого шпиталю, де лікарі пробували зробити йому операцію, щоби здержати поширення затроєння крови, що почалося в середині. Це їм не вдалося, і хлопчина помер.

ВАЖНІ НАУКОВІ РОЗСЛІДИ.

ШАРЛОТСВИЛ (Верджінія).—На зборах Краєвої Академії Наук, що відбуваються тут у Верджінійськім університеті, д-р Дусер де Барен і д-р МекКолок, професори Єйлського університету прочитали фраґменти про свої досліди над глибшими верствами людського мізку. Вони переконалися, що людина має в кождій з 6 верств мізкової кори щось у роді машини до виробу електрики.

Д-р Дейвид Макт, директор фармакольоґічних розслідів у лябораторіях Гинсона, Вескота й Донинга, в Балтиморі, прочитав реферат про те, як сильно розпущена їдь гадюки кобри вбиває біль навіть при найбільше безнадійних занедужаннях на рака.

Д-р Алфред Чанутин і Стівен Лудевиґ читали реферати про свої досліди, які виказали, що постійне відживлювання тіла білковинними стравами шкодить ниркам. Один лікар читав реферат про те, як то він одностороннім відживлюванням собак викормив породу собак, що мала завелику шкіру для свого тіла.

РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ КУПУЄ ЦЕРКВУ.

Підчас маневрів румунської армії, що недавно відбувались на Буковині, румунському королеві Карлові подобалася дуже церква в Таґлі Мурес. На просьбу короля громадська рада згодилася продати йому цю церкву. Церкву вже розібрали та перевезуть її до Сіная, до літньої резиденції румунського короля.

ЖІНКИ В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ БОЙКОТУЮТЬ.

В Йоганесбурґу в південній Африці місцеві жіночі орґанізації запротестували перед властями проти висилки на воєнний африканський фронт мяса. Ґен. Смутс відповів, що достави мяса призначені не на фронт, але для людей, які вмирають з голоду. На таку заяву південно-африканські жіночі організації зареаґували в той спосіб, що бойкотують усі фірми, які займаються доставами мяса та інших харчів на фронт. Бойкот доходить до таких розмірів, що деякі фірми, втративши клієнтелю, мусять замикати свої льокалі.

ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ ЯПОНІЇ.

В Японії покінчено 4-тий перепис населення. Число мешканців Японії переступило 100 мілїонів. Таким чином японський нарід стає одним з найбільших народів світу. Між Японією і Злученими Державами Америки існує тепер ріжниця 20 міліонів душ. Та нема сумніву, що коли в Японії збережеться теперішнє темпо народин, Японія внедовзі матиме численніше населення, ніж Злучені Держави.

Столиця Японії, Токіо, має тепер шість міліонів населення. В порівнанні з 1920. р. зросло майже в двоє. Своєю величиною уступає Токіо сьогодні тільки Ню Йоркові.

ПОРТРЕТИ 400 ЖІНОК МАГАРАДЖІ.

Один з індійських магараджів, Патіяля, що належить до найбагатших людей на світі, замовив в одного паризького маляря 400 портретів для своїх 400 жінок.

ШАХОВА ПРИСТРАСТЬ ПРИЧИНОЮ РОЗВОДУ.

В Будапешті зажадала одна жінка судової розправи, бо її чоловік є пристрасним грачем у шахи. Жінка висказала в суді, що чоловік її занедбує, бо ввесь вільний час проводить при грі в шахи. Суд дав їм розвід.

АДВОКАТ БОГОХУЛЬНИК.

Ковельський адвокат Іґнат Маховський підчас розмови в канцелярії місцевого городського суду на релігійну тему вжив богохульних слів про Бога в приявї кількох осіб. Чув це судовий оборонець Сидорів і повідомив прокураторію, яка потягнула Маховського до судової відповідальности. Одначе луцький суд, якому передано цю справу, Маховського виправдав. Наслідком спротиву прокуратора справа перейшла перед апеляційний суд у Люблині, який зніс присуд першої інстанції і засудив адв. Маховського на один рік вязниці з припиненням кари на 5 літ. Оборона внесла касацію до найвищого суду у Варшаві, який касацію відкинув і тимсамим присуд стався правосильним.

ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ ВИБІР „КОРОЛЕВОЇ КРАСИ".

Недавно відбувся в Брюселі вибір „королевої краси" світа — „Міс Універзум". Вибір упав на „королеву краси" Єгипту. „Міс Анґлія" з того приводу невдоволена. „Все те була неправда — каже вона до одного репортера. — „Міс Америка", наприклад, ніколи не бачила моря, живе у Парижі і знає тільки французьку мову. Зновуж „міс Франція" говорила тільки анґлійською мовою. Китайська „королева краси" мала слабе поняття про те, де лежить Китай, а ніякого поняття про китайську мову. Суддям можна було порозуміватися перед конкурсом з ріжними „королевими краси" і відвідувати з ними ріжні забавові льокалі. Коротко — увесь брюсельський конкурс полишив у „міс Анґлії" якнайпоганіше враження. На її думку, був це один великий обман.

ДАВАЛА ВЯЗНЯМ ОТРУЮ.

Цими днями арештували в Парижі в одному з паризьких маґазинів 21-літню жінку за крадіж двох капелюхів. На поліцийному комісаріяті арештована заявила, що вже 21 разів була арештована за склеповий крадіж. Дальше виявилося, що арештована є саме тою, що перебувала у вязниці разом з відомою паризькою спекулянткою Мартою Ано і доставила останній отрую, якою Ано відобрала собі життя у вязниці. Арештована називається Марцеліна Маріям.

З КИТАЙСЬКОЇ ДІЙСНОСТИ.

В чужинецькій кольонії в Нанкіні (Китай) викликала велике обурення вістка про те, що в білий день коло місцевого університету китайські бандити вбили американську громадянку, Зузанну Вадель, що викладала в нанкінськім університеті. Вона була дружиною китайського лікаря. Нанкінські власти змобілізували всю поліцію, щоб викрити убивників.

КИТАЙ БОРЕТЬСЯ З АНАЛЬФАБЕТИЗМОМ.

Китайський уряд призначив цього року 20 міліонів долярів на боротьбу з анальфабетизмом між Китайцями, на поширення освіти між ними та на будову нових народніх шкіл. Цю суму розділять між поодинокі китайські провінції. Ще цього року буде в Китаю нових 48,936 народніх шкіл.

ПРОВОКАТОР ПОДОРОЖУЄ.

На Закарпаття прибув відомий провокатор Карло Шиманський, що у своїм часі був аґентом ГПУ і багато людей видав під розстріл, потім пробував щастя в Берліні, а врешті причалив до „Последніх Новостей" у Парижі, де оплюгавлював Українців. На Закарпатті він пробував впихатися в українські товариства, але всюди дістав належну відправу.

ЮГОСЛАВІЯ ЗАБОРОНИЛА ВИВІЗ КОНЕЙ.

Останніми часами закуповували купці в Югославії коні на вивіз до Італії, Греції й Болгарії. Тому уряд Югославії заборонив вивіз коней. На вивіз треба дозволу міністерства хліборобства, а воно порозумівається з міністерством війни.

ГРАБІЖНИЦЬКЕ ВБИВСТВО В ДАНЦІҐУ.

В Данціґу вбито в ночі Марію Рідіґерову, власницю кількох камениць та ресторану. Бандити заграбили більшу квоту грошей та втекли. Бандити вломилися до ресторану і там убили Рідіґерову кількома сильними ударами.

НОВА АФЕРА В РУМУНІЇ.

Румунські центральні власти викрили в Будапешті нову велику, тим разом імпортову аферу. Кілька румунських фірм довгий час спроваджували з заграниці у більших скількостях товари без мита і без дозволу влади. Слідство виявило, що три високо поставлені особи в Румунії подбали про замовлення в заграничних фірмах нібито для румунського уряду. Митні уряди товари перепускали через границю без ніякого мита, бо товари були призначені для уряду. Коли уряд відмовився купити товари, тоді ті, що цей товар спроваджували з заграниці нібито для уряду, продавали його приватним купцям. Таким чином румунський державний скарб є пошкодований на кільканацять міліонів леїв. У звязку з тією аферою арештували в Румунії багато людей.

ЗЛОДІЇ З ФІЛЬМОВИМИ АПАРАТАМИ.

В польській місцевості Рипін (варшавське воєв.) арештували 17-літнього Яна Подневського під замітом, що він має звязок з міжнародніми злодіями. Підчас ревізії знайшли у Подневського револьвер, прецизні витрихи та фільмовий фотоапарат. Цим апаратом робили злодії світлини з обєктів, що їх мали намір украсти.

В ПІДОЗРІННІ ШПІОНАЖІ.

Біда по людях ходить — каже народня приповідка, а пуста цікавість нераз тяжко мститься на людині. Василь Поліщук з Копичинець іще в часі відвороту московських військ пішов у Східню Україну. Але чиж один пішов його слідом? Аж ось у березні ц. р. відбулася серед деяких копичинецьких селян низка ревізій і арештувань. Підчас слідства виявилося, що В. Поліщук відвідував свойого брата Михайла, а цікаві сусіди приходили до нього на вечірні гутірки. В дорозі на большевицький кордон його зловили, а дальше почали арештувати тих, що з ним стрічалися. Епільоґом цих відвідин була розправа перед чортківським судом, у висліді якої засудили: В. Поліщука на 10 літ тюрми, його брата Михайла на 6 літ, М. Костракевича і О. Опира по 5 літ, І. Мичку на півтора року, а І. Опиря на 1 рік тюрми. Крім головного обвинуваченого засудили людей, що впали жертвою власної цікавости і наївности.

КОМУНІСТИ В ШКОЛІ.

Комуністичну ячейку викрили в учительській семинарії в Ловичу. Провідниками тієї ячейки були: Лев Ґайзель, Йозек Ніхенвольф і Станислав Яцко. Свої сходини уладжували члени ячейки на місцевім цвинтарі. Згадана ячейка, розвивала теж діяльність між сільським населенням, а вже дуже сильну пропаганду вели члени ячейки між безробітними. Поліція арештувала 9 учнів семинарії.

ТІ, ЩО Є ЗА СИСТЕМУ „СПІД ОП" — ГЕРОЇ ПРАЦІ В СОВЄТАХ

МОСКВА (Росія). — Ґенеральний секретар комуністичної партії й диктатор Совєтів, Йосиф Сталін, прощався з 2,500 делеґатами, що зїхалися до Москви на конґрес стаханівців. У своїй промові заявив він, що всі повинні радуватися, що життя в Совєтах стало лекше й веселіше, а все те завдяки стаханівцям — героям праці. Він теж зазначив, що вживається усіх найгостріших мір проти тих робітників, що не застосують стаханівської системи в усіх інших промислах. Покищо та система дала найбільші успіхи в копальнях вугілля. Отою своєю масовою продукцією при всякім можливім використанні людської праці думають Совєти побити й Америку з її „спід оп" системою.

Отою системою хочуть теж побити ще й — Гітлера та Японію.

НЕ ВИЯВЛЯЮТЬ ПРАВДИ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — На фінляндськім побережжі знайдено трупи шістьох совєтських моряків. Кажуть, що вони походять із совєтських кораблів, які захопила підчас маневрів велика буря. Кажуть, що затонула теж одна совєтська підводна лодка. Але про те все нема ніякої згадки в совєтській пресі.

ЯПОНІЯ ПІДБИВАЄ КИТАЙ.

ТОКІО (Японія). — Тихо й без гомону береться Японія збільшити свої впливи в Китаю. Рахуються з тим, що вже на протязі цього тижня буде проголошене відірвання 5 китайських провінцій у північнім Китаю від звязку з центральним китайським урядом в Нанкіні. Відірвані провінції проголосять свою незалежність. Мають вони 95,000,000 населення. Їхня незалежність буде підперта японськими штиками. Це значить, що ті провінції будуть на ділі під цілковитим впливом Японії. Проголошення самостійности буде виправдане тим, що ті провінції аж надто багато натерпілися від китайських ґенералів та анархії.

Европейські дипльомати згідні щодо того, що ті „самостійні провінції" займуть тесаме місце, яке тепер займає Манджурія. Та тут нічого не можна зробити, бо европейські держави заняті конфліктом в Европі, зглядно в Африці.

ХОЧЕ МАТИ МЕК ДОНЕЛДА В КАБІНЕТІ.

ЛОНДОН. — Виходить, що з давніх членів уряду перепали при виборах бувший премієр Мек Донелд і його син. Теперішній премієр Болдвин хоче доконче надати свому кабінетові марку безпартійного й бажав би мати Мек Донелда в кабінеті. Мек Донелдові можнаб надати шляхетство й дати йому місце в палаті лордів. Це можнаб зробити дуже легко, але того не хоче сам Мек Донелд. Тому Болдвин хоче дати Мек Донелдові змогу ще раз кандидувати в якійсь консервативній окрузі, де буде мати запевнений вибір.

АНҐЛІЙЦІ СТРАШЕННО ЗНЕНАВИДЖЕНІ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Всі консуляти тих держав, що заявилися за санкції проти Італії, стереже військо. Особливо сильно стережуть британський консулят, куди хотіли вдертися демонстранти, і який тепер найбільше зненавиджений, як і зненавиджене все, що анґлійське. Є теж сильний рух, звернений проти Франції і Бельґії.

ЗДАЮТЬ СОБІ СПРАВУ З УСЬОГО.

РИМ. — Назагал Італійці приняли бойкот Італії цілком спокійно. Навіть з гордістю, бо по всіх містах повівали прапори. Але теж зі страшним огірченням. Кажуть, що такої несправедливости не було ще в світі, відколи він існує. Розуміють, що прийдеться їм тепер багато витерпіти. Але теж знають, що відвороту нема.

ЗЯТЬ МУСОЛІНІЯ — ОЧАЙДУХ.

ПАРИЖ.—З етіопсько-італійського фронту подають, що капітан Кіяно, зять Мусолінія, стоїть на чолі летунської ескадри „Очайдухів". Сам він відбув ріжні наїзди на етіопську армію, з яких вертався з літаками, цілком подіравленими від ворожих куль. А тепер доносять, що Етіопці зістрілили літак, яким він кермував. Літак упав на землю, але ті, що в нім були, таки вратувалися втечею. Літак упав недалеко міста Макале, що є в італійських руках.

ЕТІОПЦІ БУНТУЮТЬСЯ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — Доносять із занятих Італійцями провінцій, що італійські жовніри забирають етіопським селянам збіжжя і худобу без заплати в готівці, виставляючи на те все тільки посвідки. Це було причиною повстання селян, яке Італійці розгромили бомбардуванням збунтованих сіл з літаків.

Кажуть теж, що положення італійської армії таке, як було в 1896 р., коли то її по перших успіхах цілковито розбито.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

У ВАРШАВІ

Українці переживатимуть нове потрясення. А принесе його та розправа, яка тепер ведеться перед польським судом у Варшаві, де на лаві обвинувачених маємо 12 молодих українських хлопців і дівчат, здебільша самих студентів. Судять їх на підставі акту з обвинувачення польської прокураторії, яка обвинувачує підсудних в участі в замаху на життя польського міністра Перацького, якого, як відомо, вбито. Процес цей замітний іще й з того боку, що нема на нім властивого вбивника, бо сама прокураторія признає, що він утік за границі Польщі.

Нема сумніву, що Польща вжиє всіх можливих способів, щоб відповідно підготовленими і підставленими свідками, можливо навіть і з українського боку, намагатися компромітувати не тільки український революційний рух на українських землях під Польщею, але взагалі українську справу. Польські шпиги і поліція будуть її головною опорою, як це бувало й давніше. І певно виступатимуть ріжні польські „знавці" від української революційної справи і виявлятимуть ріжні „тайни", щоб разом з агентами і провокаторами виказати урядові, що даром хліба не їдять. Можливо, що знайдуться і між молодими хлопцями, що стоять перед судом і евентуальним засудом на смерть, такі, що заломляться, що будуть „засипувати" своїх товаришів і т. п. Буденна це справа у того роду процесах. І більше як певне, що не тільки вся польська преса, але й деяка частина української візьметься знову лякати український нарід деморалізацією, яку нібито вносить революційний рух у молодь чи в цілу суспільність. Всього того можна надіятися. Як і можна надіятися польської пропаганди, що захоче своїми звідомленнями з цього процесу, розсиланими по світі, компромітувати український визвольний рух, або доказувати, що революційний рух на українських землях під Польщею не має нічого спільного з самим українським народом, а є тільки акцією платних агітаторів, що живуть собі вигідно за границею, а в краю спричинюють анархію, використовуючи до цього недосвідчену українську молодь. У клопоті буде польська пропаганда хіба тільки щодо одного. Супроти згоди між Німеччиною і Гітлером, не знати, чиєю інтригою треба тепер називати український революційний рух у Польщі. Бо перше казала Польща, що цей рух є „німецькою інтригою" і є фінансований Гітлером. Та тепер треба буде знайти іншого „опікуна".

Для нас отсей процес буде нічим іншим, а тільки — черговим. Нічого дійсно нового він не принесе. Скомпромітує відносини в Польщі й виявить, що черга тих, що проти неї — серед Українців є дійсно безконечна.

Д-р Остап Грицай.

ТІНИ ФРАНЦА ЙОСИФА

Це один з останніх днів жовтня...

Від рана росить дрібний, ледви помітний дощ, від якого вулиці Відня мокрі, ховзькі й смутні, небо важко сіре й понуре, а камениці рядами довгих вулиць ніби мелянхолійно внурені в себе, щільно позамикані на всі вікна.

Негарно, холодно й непривітно...

Іноді зривається відкілясь бурхливий вихор, шугне раптом звяленими в жарі прогомонілого літа деревами, струсне одним махом яскраво жовтим листям, що ледви тримається голого вже галуззя, і гонить ним під шумливе шарудіння по вулиці, крутячи вялими купами від одного дерева до одного. То десь нечайно бренькне якесь гойдане вітром вікно, або шибка газової ліхтарні, або задзвонить на трівогу трамвай, якого шинами важко волічеться зелений, на два поверхи наладований вуглем возище, що попав на дорогу трамваєвих шин і не всилі з них швидко уступитися.

Врешті коні — два пінцґавські велити — могутнім напором, від якого тріскала в них струнко натягнена шкіра і пінилися вудила, рушили віз з місця, і нам дорога до Шенбруну знову свобідна.

Але це ще всього лиш три стації.

Велитенська Шенбруннерштрассе — одна з найдовших вулиць Відня — кінчиться і ми за часок побачимо елеґантну браму колишнього цісарського парку Шенбруну з чудовими садами та з цісарською палатою — колись літньою резиденцією імператорів Австрії — де в травні цього року влаштували **виставу в честь памяти цісаря Франца Йосифа.**

Її вже замикають, і от я нині один з останніх з тих, що прийшли побачити її.

Або краще:

Один із тих, що повинні побачити її. Бож як-неяк — а я уроженець колишньої цісарської Галичини, вихованець габсбурґских гімназій і габсбурґского університету, колись і сам цісарсько-королівський гімназійний учитель, і вже більше ніж двацять років у цісарськім Відні...

Думаю про те, задивлений у дощеві сльози, що тихо котяться трамваєвими шибами, коли тут кондуктор повагом і ніби з пошаною кличе:

— Шенбрун, ендстаціон!

Правовірний Віденець ось, що в життю речі є аполітичне сотворіння, зі скептичним презирством до всього, що не дає йому втішатися наївною радістю життя, зберіг собі — і наперекір рокам червоної републики в Австрії — доволі живий сентимент до Габсбурґів і до часів цісарства, і тому Шенбрун звязаний у нього навіки з особою старого Франца Йосифа...

— „Мій Господи, — скаже вам такий монархіст, а ще краще віденська монархістка — говорить собі, що хочете, а за цісарства всетаки було краще".

І ви їх не переконаєте ніяк!

Отимто й нічого вже й дивуватися на те, що коли ви прислухуєтеся розмовам у шенбрунських садах, то це дуже часто повні пієтизму спогади про „блеск і велич" володіння Габсбурґів. І на те, що цісарська вистава в Шенбруні, починаючи з травня цього року, втішалась водно великим числом учасників, іще й востанне була продовжена аж по кінець жовтня.

Отак укінці і найнеохотнішому скептикові треба було покинути упередження до вистав, що дихають на вас духом музеальної стареччини і минулого, яке вам стало чуже, і таки — явитися в Шенбруні.

Але це вже й — жовто мальована! — палата. Видвигнена головним чином за Марії Тереси 1744—50 р. за плянами славного архітекта **Фішера фон Ерляха,** вона двома могутніми крилами околює імпозантний фронт будинку, що в чудово гарній перспективі завершує простору площу аж ген до верхів паркової Ґльоріети. Справді — ця літня палата австрійських цісарів така гарна і така величава, що люди на площі перед нею видаються вам якісь маленькі, навіть і тоді, коли вони йдуть громадою. Тільки високо видвигнені брами, що окружають площу, тай стрункий обеліск перед ними, у віздовій алеї, мають монументальну міру палати, що на тлі амфітеатрально довкола неї здвигнених садів та на овидах небесних видноколів робить прекрасне, з кожного погляду мистецьке враження. І те благодатне враження артистично тонкої, майже пещеної краси, не покидає вас тут за ввесь час вашого побуту в околиці та в апартаментах шенбрунської палати, і вяжеться у вас зараз з пів несвідомим почуттям якогось чудного пієтизму для всієї минувшини, заклятої тут на віки вічні, навіть і тоді, коли ваша українська душа у спомині про ту блискучу минувшість габсбурґскої імперії воркує своїми докорами проти неї... І вам зараз приходить на думку й те, чому то і в нас, Українців, не остались до сьогодні колишні палати наших великих гетьманів, Хмельницького й Дорошенка, Мазепи і його наслідників? **І то зі збереженими в них принаймеще найважнішими памятками по них, щоб вони нас надихували водно духом нашого дорогого минулого таксамо, як ось габсбурґська палата у Шенбруні подихом особи й епохи Франца Йосифа?**

Справді:

Який животворний подих!

Ось ви мармуровими сходами входите в перші покої палати, і тут вам скрізь і всюди, з поливу гідною увагою і до найменшої дрібнички, зібране все, що звязувалося колись з особою й життям, з діяльністю і володінням покійного імператора... Рожеве одіннячко, в якому його хрестили, позолочена, в стилю рококо колиска, в якій дитина спала, граючий годинник, якого музика заколисувала його на сон, а далі — памятки з років першої науки. **Поділ годин,** призначених на поодинокі предмети та заняття, починаючи від год. 6 рано, де між мовами, яких молодий Франц Йосиф мав учитися, зазначені такі: німецька, французька, італійська, мадярська, чеська і — **польська.** А чому його виховники, граф Короніні-Кронберг та граф Бамбеллес, не сказали йому, що це й мови — як говорилось тоді — „руського" („рутеніш") народу, тобто властивого господаря Галицької Землі, треба будучому цісареві Австрії навчитися? — Позатимже як предмети науки поміщаємо історію, географію, релігію і каліграфію, а далі — танець, пливання і військові вправи та математику. Рахункові зошити, на сторінках яких бачимо математичні вправи молоденького архикнязя, виставлені окремо, і воно аж дивно, як гарно збережені вони. Позатим тут стоїли, при яких він учився, його перший військовий уніформ, шабля і чако. І скрізь портрети: цілий ряд з його дитинних, хлопячих і юнацьких років, і не тільки самого Франца Йосифа, але й усієї цісарської родини, від його батьків: Франца Карла та архикнягині Софії, починаючи...

Тіни, тіни, тіни!

Бо всі оті імператори Европи, яких подоби бачиш тут на кожній стіні як гостей австрійського цісаря в Шенбруні, всі архикнязі й архикнягині, князі й княжни, фельдмаршали й генерали, високі духовні достойники, політики, дипльомати, вчені й урядовці першої епохи володіння Франца Йосифа — всі вони вже давно в могилах і гробах, яких тепер і не легко шукати нам довелося... І його самого вже давно нема на світі, ні його австрійсько-мадярської імперії—один тільки Відень іще пригадує її, зубожілий, важко стурбований, безпутний Відень, який кожного рана ніби стає перед Гамлетовим:

Бути, чи не бути?

Але ні, — не дивіться туди, де ген, за високими вікнами цісарських апартаментів, мокра від дощу площа палати, понуре, сіре небо, обдерті з листя каштани, і ті маленькі людські постаті, що простують проти вітру й дощу... Ходімо ще далі золотистими кімнатами цісарської палати, і забавляймо душу блисками шовкових тапетів...

Ось столик, при якім цісар їв своє друге снідання. Він застелений венецьким обрусом у три скатерті, зі срібною посудою, а притім карта страв, на якій монарх червоним олівцем перекреслив щось, не підхоже йому. А тут пишна кімната з оригінальною заставою на 24 особи—так і здається, що бачиш блискучих гостей і чуєш гомін трапези і звуки двірської орхестри, к. к. Гофкапелі, що грає Штравсового вальса... Може тут, на цім кармазиновім кріслі, сиділа колись **цісарева Єлисавета** зі смертельною нудьгою в химерній душі, чекаючи лиш кінця бенкету, щоб утекти у свою самоту, а звідси в далекий світ?... А ось у кімнаті престолонаслідника, де з вікон чудовий вид на Ґльорієту, скількиж разів може дивився тут **Рудольф,** затоплений у журливі думи про **Мері Вечеру,** на Шенбрун, прочуваючи душею свою останню, смертоносну ніч у **Маєрлінгу?**

„Енд де рест іс сайленс" — як каже данський принц.

Ми йдемо ще від кімнати до кімнати в найріжніших красках і щонайпишніше умебльованих, і бачимо тут між іншим портрети всіх міністрів Франца Йосифа. **Від Шмерлінга, Бойста і Тафе аж ген до Кербеpів, Бінертів і Штірґків.** І ми переживаємо так іще раз цілу епоху преважкого державного життя в Австрії з його трагедією вічної непевности і тої суто **австрійської незорганізованости,** яка і для нас, Українців, стала під Австрією такою важкою судьбою... І коли я вкінці прощаю шенбрунську палату, тішуся, що епоха Франца Йосифа минула для нас безповоротно...

А на дворі вже темно і дощ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАСТУП НА МІСТО

Під таким заголовком появилась у вшехпольським часописі „Варшавскі Дзенник Народови" стаття, що страхає Поляків зукраїнщенням міст. У цій статті сказано між іншим ось що:

Українці вважають за одну з причин своєї програної в 1918 р. брак сильнішого, бо незалежного міщанського населення: робітників, ремісників, промисловців і купців.

Українці намагаються направити цей стан свого посідання по містах і таким чином зукраїнщити міста, щоб змінитись економічно й політично. Свою роботу ведуть Українці пляново.

Автор статті покликається, як на доказ розросту українського й корчення польського елементу по містах, на „Провідник країнських фірм і інституцій", на „Український адресар" та на „Календар для всіх". **Там подані такі українські торговельні й економічні станиці по містах, при чим у дужках наводить передвоєнні числа:**

Банки 40 (20), овочеві базарі **15 (11),** склади вудження 108 **(36),** галянтерійні склепи 11 **(7),** харчеві склади 234 (83), **склепи з набілом** 47 (39), ковальські робітні 57 (7), шевсарські варстати 46 (8), столярські робітні 96 (32), кравецькі робітні 111 (42), **шевські 231 (72),** фабрики 29 (22) і т. д.

Всіх фірм, записаних у „Провіднику", є 1,648, з того передвоєнних 123.

Найсильніший наступ повели Українці на Львів, де всіх українських фірм і підприємств є в 534, з того передвоєнних 31.

Найцікавіше, пише автор, **є те, що більшість теперішніх українських фірм повстала в крізових роках.**

Далі вичисляє автор українські організації купців, ремісників, ремісничої і торговельної молоді, та дивується, що повстали навіть організації **для хатньої служби й робітників.**

Він стверджує, що всі ці організації справді припинили процес розтоплювання українського елементу в польськім морю по містах.

Автора болить те, що до створення своєї торговлі й промислу Українці взялися „фахово", що мають 30 торговельних інжинірів та низку інжинірів-фахівців, вичислює українські фахові школи й робить із усього того такий висновок:

„Не диво, що їх варстати праці, зокрема при безоглядним перестеріганню гасла „свій до свого", не падуть".

„Як українщаться звичайні міста", пише польський автор, „про це свідчить зріст української фахової інтелігенції. Крім священиків, учителів та урядників є сьогодні у Східній Галичині більш як 300 лікарів і більш як 300 інженірів. А чейже треба собі зясувати те, що якраз ця інтелігенція — крім промислу й купецтва — творить осілий міщанський стан".

На думку автора статті, український наступ на місто показується ще й у тім, що Українці викуповують по містах нерухомости. Наприклад зросло число українських власників камяниць аж на 189. Греко-кат. консисторія продає свої сільські землі українським селянам, а за добуті так гроші закуповує камяниці по містах.

Польський автор стверджує, що „ український наступ на польські міста триває вповні й може похвалитись успіхами" та що з цього велика небезпека для польськости.

В. П.

ВІДМОВНИЙ ЛИСТ

28. жовтня 1848. року здобув князь Віндішгрец збунтований Відень. У найближчих кількох днях арештували багато людей та покарали смертю на основі присуду воєнного суду. Жах упав на Віденців. Ніхто не був певний завтрішнього дня, багато людей потерпали за своє життя. Серед політично підозрілих був і адв. Г. У нього наслідком доносу перевели домашню ревізію. Підозріння не було безосновне. Адвокат, зрештою зрівноважена й обережна людина, захопився настроями революційного Відня, словом і ділом брав участь у революції. Щойно як Віндішгрец здавив революцію, адвокат зрозумів велику небезпеку, на яку наразив себе та родину. Був батьком численної родини, що без нього мусіла попасти в нужду. Ревізія, переведена під проводом капітана З., злякала його, щоправда, та його вспокоювало те, що був певний, що дома не має ніяких компромітуючих документів. Як лише дістав вістку, що Віндішгрец увійшов до міста, знищив усе, що чимнебудь могло пригадувати революцію та його участь у ній. Ревізія дійсно здавалася безуспішною. Капітан хотів уже виходити, як нараз один із поліційних службовців, що перешукував кіш на папери, з триюмфом подав начальникові невеличкий скравок паперу. На цьому клаптику були слова: „зброї", а нижче „участь у змові". Капітан якстій приказав докладніше перешукати, кіш і справді знайшли ще два скравки паперу, а на них слова: „барикадою", „здобудете". Слова ті походили з манифесту, що його адвокат скреслив, а взивав цей манифест нарід до дальших заворушень.

Блідий упав змовник на крісло перед бюрком. Не міг промовити ні слова. Його поведінка говорила капітанові, що він мовчки признається до вини. Голосно сказав формулку арештування.

З плачем підбігла жінка до нещасливого, обіймила його, наче хотіла його оборонити та задержати. Дочка арештованого стояла бліда, понуро гляділа на старшину. Нараз підійшла до капітана та сказала:

— Лист, якого частинки ви знайшли в коші, писала я.

Всі присутні вилдивилися на молоду дівчину. Адвокат, думаючи, що дочка хоче посвятити себе за нього, зірвався, щоби її зупинити. Та йому перешкодив тут старшина. Сказав, що поки дівчини не переслухав, усі мають мовчати. На приказ дати вияснення, дочка сказала:

— Лист, якого частинки ви знайшли, не має нічого спільного з політикою. Це ніщо інше, лише на-брудно писана відмова до того, що хотів взяти мене за жінку.

— Воно виглядає трохи неправдоподібне — всміхнувся капітан. — Щож мають значити слова, як „змова" та „барикада" в любовному листі?

— Справа саме така, що то не був любовний, лише відмовний лист — відповіла дівчина — і коли ви, пане капітане, позволите, я наново напишу його цілість із памяти.

— Я саме хотів вас просити, пані, щоби ви написали такий лист.

Дівчина сіла та, стараючись наслідувати батькове письмо, написала такі слова:

Поважаний Пане!

Після Вашого останнього листа вважаю наші звязки зовсім виключені. Ви хапаєтеся за зброю погроз, щоби мене застрашити тай так вплинути на зміну моєї постанови. Та навіть це, що мої батьки були втаємничені в усе і брали участь у змові, не зможе захитати моєї постанови. Оставте дальші спроби, бо я зумію скритися за барикадою неприступности перед Вашою настирливістю.

Сподіваюся, що незабаром здобудете щось краще, що дасть Вам змогу забути мене.

Остаюся з поважанням
М. Г.

— Воно переконує — сказав старшина. — Потім звернувся до тих, що прийшли із ним, та додав: — Ревізія покінчена, невинність пана меценаса безсумнівна.

Кілька тижнів пізніше, як у столиці настав знову лад і спокій, одержав адвокат такого листа:

Високоповажаний Пане!

Пригадуєте собі певно мене й цю ревізію, при якій бистрий ум Вашої дочки вратував Вам життя. Хіба не вірите, щоби мене переконало тоді її набоже придумане вияснення. Я не пішов тоді за голосом мого обовязку, бо серце не дозволило мені унещасливити таку добру дочку й таку інтелігентну дівчину. Я був би радий, колиб міг відвідати Ваш дім і зазнайомитися з такою чесною родиною.

Остаюся з правдивим поважанням
Капітан Ф. З.

Гостина молодого капітана не скінчилася на одному разі й незабаром бистра адвокатова дочка пішла до шлюбу з капітаном, своїм бувшим ворогом.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

В. Ц., Бофало, Н. Й. — Поміщаємо витинки з американських газет, але тоді, коли там будуть самі правдиві інформації.

Ф. М., Мілвокі, Вис. — На такі запити маєте відповідь у тих статтях, в яких заявляється наш загал до організації й творення своєї власної сили. „Свободи" Польща до краю не пускає.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

СОВЄТСЬКІ ХІРУРГИ.

„Правда" з 8 жовтня ц. р. подає таку картинку з Мінська: Мінський комсомолець Анатоль Климович звернувся на хірургічну клініку:

— Мозіль напальці правої ноги. Дуже докучає.

Лікар дружно відповів:

— Зайди, голубе, завтра, усунемо.

І Климович на другий день прийшов. Його дружно посадили, ногу занаркотизували і... відтяли цілий палець. І вдодаткy: не той з мозілем, тільки інший, сусідній, зовсім здоровий.

„Помилились... Не помиляється той, хто нічого не робить".

В редакції.

—Ви повинні переписувати свої рукописи на машині. Скорше могли би ви їх помістити в редакції.

— Пане редакторе, колиб я вмів писати на машині, не писав би віршів.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

„ГАРЯЧІ СОБАКИ" ДЛЯ РОСІЯН.

І знову з Москви телеграфують до американських газет, як то Москалі наслідують Американців.

Цим разом пишеться, що російський комуністичний диктатор Сталін дуже вдоволений з того, що населення в Росії їсть щоденно 500,000 „гарячих собачок", себто ковбасок.

Тимчасом в Америці люди, що дбають за здоровля населення, остерігають населення їсти тільки найкращі ковбаски, бо „гарячі собачки" це звичайно відпадки мясарського промислу.

ХТО ВЕДЕ ПРОВІД?

Говорив московський диктатор свому комісареві поживи при тій нагоді:

„Ми мусимо студіювати Америку".

Досі комуністи горлали, що Америка повинна студіювати й наслідувати Росію, котра веде провід у світовім поступі.

По 17 літах такого поступу Росія додумалася до „студій" над Америкою.

Що то за поступ зробить Росія за наступних 17 років!

ЧОМУ ЯКРАЗ „ГАТ ДОҐЗ"?

Говорив Сталін до комісаря поживи:

„Йди повною силою пари (себто: в продукції ковбасок). В Америці є люди, що на фабрикуванню ковбасок доробилися міліонів".

Не важне Сталінові, що люди трояться ковбасками американських ковбасняних міліонерів. Важне, що фабриканти стали міліонерами.

„ЦЕЗАР З ТРАЧИННЯ".

Американський ґазетяр Джордж Селдес написав книжку під наголовком: „Содост Сізар".

Цезар — це було власне імя римського політика й полководця, що здобув собі був у Римі майже диктаторську владу. Від його імени й пішло потім називати необмеженого правителя „цезаром", а далі „цісарем".

„Содост Сізар", себто „цісар з трачиння", значить, що цей новий „цісар" це не давній сильний диктатор, але диктатор, напханий трачинням, як кукла.

Під цим „цезаром з трачиння" Селдес описує Мусолінія. Автор змальовує Мусолінія як людину без ніякої політичної думки, без публичної і приватної моралі. Мусоліні, каже Селдес, зраджував правильно ті ідеї, які він самий голосив, а потім переслідував людей, що їх іще держалися.

Лиш одній ідеї був він вірний: ідеї вивищити себе самого понад усіх.

ЖОРСТОКІСТЬ МЕҐАЛЬОМАНІЇ.

Коли думка вивищити себе понад усіх опанує людиною, вона звичайно божеволіє.

Селдес натякує на божевілля Мусолінія зовсім виразно, пишучи: „Від перших днів (свого життя), коли (Мусоліні) тягав за волосся молоді дівчата, аж до того часу, коли він кидався на людей з ножем, у нього все було видно той самий бунт проти дисципліни, бунт розпещеної дитини, бунт битої дитини, що мститься на інших людях за свої молодечі терпіння в своїм домі. „Його життя", каже Селдес, „це історія пробивань ножем, стріляння, корчемних бійок, заздрісних битв з товаришами на станції за хазяйку, вуличної бійки, а також політичних авантур".

В світлі цих розслідів можемо краще зрозуміти етіопську авантуру.

СЕЛДЕС НЕ ОДИН.

Погляд на Мусолінія як на божевільну людину має не один Селдес.

Недавно тому співредактор нюйорського радикального тижневика „Ню Репоблик" в статті про вигляди війни в Европі писав на основі своїх спостережень підчас подорожі по Европі, що в можливість зриву загальної европейської війни з етіопської авантури вірять тільки оптимісти, які сподіваються, що „божевілля Мусолінія розвинеться незадовго до того ступня, що його вже не буде можливо ніяк укривати".

В історії було немало божевільних диктаторів, цісарів, королів і князів. Австрійський рід Габсбурґів, пруський рід Гогенцолерів та російська династія Романових видали їх немало. Добре нам відомі божевільні царі Іван Грозний та Петро Перший.

Люди знали про їх божевілля, а проте вони або вспівали це божевілля закрити або вспіли обороняти своє божевільне правління.

Якщо комусь могло би здаватися, що таке було можливе тільки в давніх часах, але не можливе тепер, той може пригадати собі, що за останні роки в Польщі Пілсудського загально вважали за божевільного, а проте він вспів захопити, а потім задержати необмежену владу.

Як говорила неписана, але шептана польська сатира, в Польщі тільки один горобець має відвагу, бо тільки він може сісти на вікно палати Бельведеру, де жив Пілсудський, та безкарно чічіркати диктаторові: „Свірк! Свірк", що в польській нелітературній мові значить „варят".

ЖІНКИ В ЕТІОПСЬКІЙ ВІЙНІ.

Дочка начальника етіопського племени Вайзеро, Шамерґа Ґабі, вибралася на північний етіопський фронт із 15,000 вояків. Сучасна амазонка одідичила по батьку величезне майно, 10,000 невільників, багато-багато мулів і коней, а також великі простори землі, тому вона одна з найбагатших жінок в Етіопії.

У противенстві до інших жінок Етіопії не любить вона домашнього життя. Коли її спиталися, чи не боїться небезпек які грозять їй на полі бою, відповіла:

— Ми, Етіопки, все помагаємо підчас війни. Военний фронт це наш дім. Вже від ряду поколінь моя родина боролася за волю Етіопії. Тепер, коли я є головою родини, не бачу причини, чому я не малаб поступати таксамо. Зрештою ми не боїмось Італійців. Вони збабілі, скоро захоплюються чимнебудь, піддаються враженню і не можна їх порівнати з африканськими воївниками, для яких воювати це така сама природня річ, як їсти.

Жінка етіопського ґенерала Гапте Міхаеля, вожда армії в Оґадені, Вайзеро Асеґедіш, пішла на фронт із чоловіком, хоч етіопський цісар і чоловік заборонили це їй строго.

Як її спитали, чому вибирається на фронт, відповіла:

— Дуже багато перемог воївники завдячували лише присутності та заохоті жінок, які були на фронті. Чомуж ми, жінки, не мали би додавати сили й відваги нашим чоловікам? В теперішню хвилину жінки такі, як я, не можуть оставатися дома. Нашим обовязком, як і мужчин, є охороняти нашу цісареву. Як цісар сказав, щоби я не вибиралася на фронт, я відповіла йому, що це залежить лише від мене. Я пригадала йому, що навіть цісарева Таіту була в бою під Адувою, їхала на мулі із своїм чоловіком цісарем Менеліком. І половину перемоги треба приписати їй.

В СПРАВІ ЮВИЛЕЮ ПРОФ. ОГІЕНКА.

На початку грудня 1935 р. (точна дата 4. грудня) припадає трицята річниця науково-літературної, педаґогічної й громадсько-національної діяльности професора д-ра Івана Огієнка, в недавньому минулому — професора Київських Високих Шкіл; орґанізатора й першого ректора Камянецького Українського Державного Університету; Міністра Освіти й Ісповідань; Професора Варшавського Університету; автора багатьох наукових праць і нині головного редактора й видавця наукових журналів „Рідна Мова" й „Наша Культура".

Для вшанування Високодостойного Ювилята, Варшавський Гурток Прихильників „Рідної Мови" й „Нашої Культури" повзяв ініціятиву поінформувати про цю річницю українське громадянство як на українських землях, так і на еміґрації в Европі й за океаном, і закликає відзначити з нагоди ювилею високі заслуги професора Ів. Огієнка в мірі й формі місцевих засобів і можливостей.

Разом із тим Гурток закликає Громадянство та його орґанізації утривалити корисну культурно-видавничу діяльність Ювилята через створення міцного видавничого фонду для „Рідної Мови" й „Нашої Культури" шляхом складок на фонд, заснуванням на місцях гуртків цього фонду, а також масовою передплатою „Рідної Мови" й „Нашої Культури".

Адреса для листування й запитань у повищій справі:

J. KOROWICKI
Warszawa,
ul. Bednarska Nr. 17 m. 24.

Всі українські часописи просимо передрукувати цей наш заклик.

За Гурток Прихильників „Рідної Мови":

Інж. О. Нестеренко, Е. Янчевська, маґ. Ів. Коровицький, пол. В. Дитель, сот. Т. Скорський, інж. Сімянців, студ. Ів. Козицький, Е. Крамарчук, д-р Ю. Липа, Д. Курило.

МАХБУБА, ВИЗНАЧНА ЕТІОПКА.

В 1837. році на торговиці невільників у Картулі знатний Німець, князь Піклер-Мускав, що тоді подорожував довгі роки, купив гарну невільницю Махбубу. Вона в нещасливому военному поході в Етіопії втратила батька й родину. Батько був державним мужем на цісарському дворі. Махбуба дісталася в полон. Князь Піклер-Мускав закохався в Махбубі й вона його покохала. Піклер постановив, щоб Махбуба придбала собі освіту. Дуже скоро навчилася вона чужих мов і небаром стала вести господарку на мандрівці, мала в своїх руках касу, яку вела дуже ощадно.

Підлер подорожував із Махбубою по Африці, Азії, Туреччині, по Семигороді. У Семигороді захорів Піклер на холеру, та Махбуба піклувалася ним дуже й уратувала йому життя. Потім жила з Піклером рік у Будапешті та Відні. Поважали її там і на королівському дворі, всі її любили, бо була дуже ввічлива. А як на маневрах у Будапешті або в Відні чвалала на расовому арабському коні в мужеському одязі мамелюка, то біля неї увихався цілий ґенеральний штаб.

В перших днях вересня 1840. року приїхав Піклер ім Махбубою до міста Мускав (у Прусії). Махбуба була вже тяжко хора. Шість тижнів пізніше, саме як Піклер був у Берліні, Махбуба померла на сухоти. Понесли її до гробу в отвореній домовині, прибраній цвітами. За домовиною ішло місцеве духовенство, службовці, громадяни.

Піклер оставив дуже гарні листи до Махбуби та списав про її життя спогади.

Зза кільчастих дротів.

МОЛИТВА

Табор. Молитись в свято я не можу.
Гляджу кругом: кордон штиків, сторожа,
Густий кільчастий дріт і огорожа,
Чужинний капелян і Служба Божа,
Святі слова і мова нам ворожа.
Молитись хочу, та проте не можу.

Усіх зіґнали без ріжниці разом.
Одні горять захопленням екстази,
Облудні фарисеї шепчуть фрази,
Безбожні — в почутті відрази.
Дзвенить дзвінок. Поруушені приказом,
Мов на шнурку схилились чола разом.

Безуспішно складаю знов долоні.
Мовчу. Думкиж мої мов дикі коні
Шаліють, скачуть, рвуться на припоні
До рідних меж і піль в тужній погоні,
Що скрилися в непроглядній заслоні
І погляд мій застиг на небосклоні.

В таборі, мов на звалищах Сіону,
Бездушний я без спротиву, без стону.
Мій біль затих. Молитись я не можу,
Бо болем я братів себе тревожу.
В безчинности горю полумям міліону
Розгублюю талант і іскру Божу.

В таборі, мов на звалищах Сіону,
Глухого пильно слухаю проклону
Катованих братів знад Попраду і Дону.
Візьми мій нарід, Боже, в оборону,
Розбити поможи йому кордони,
В славі виведи з століть полону.

Береза Картуська, 1935.

М. Костишин.

СВАТАННЯ.

Був в селі вдовець Гаврило,
Літ прожив з вісімдесять,
Та на старість щось приплило,
Одружитися опять.

Шле сватів він до Горпини,
Що вдовою теж була,
А Горпина без вагання
Таку відповідь дала:

„Добре — каже. Я годжуся,
Діло завтра розпічнем,
Хай Гаврило сам приходить,
На оповідь занесем".

„Таки правда", свати кажуть,
„Ми не бачим перепон,
Разом оповідь, вінчання,
Як велить святий закон,

„І без гуку, шуму, стуку,
Повінчаєтесь, і край.
Не потрібно турбуватись
Про музик та коровай.

„Прощавайтеж! Ви готуйтесь,
Ми тимчасом тую вість
Перекажемо до кума,
Що на це він відповість".

Повернулись, розказали,
І Гаврило вдоволивсь,
Бо на другий день прибрався,
По юнацьки підголивсь.

Підкрутивши сиві вуси,
Потягнув через село,
Бо спішився, щоб часами
Йому пізно не було.

В цю пору стара Горпина
Причепурилась також,
Лиш Гаврило вліз у хату,
Вже питає: „Ну, і щож,

„На оповідь понесемо?"
„Так!" — Гаврило відповів.
Подумаєм про весілля,
Як погостити сватів,

„Щоб в нас чарка не дрімала,
То згадають люди нас.
А тепер — до еґомостя
Ми ходім, бо пізній час".

Прийшли вони на приходство,
Отець парох подивись,
А Гаврило, приступивши,
Чемно, низько уклонивсь.

Каже: „Прошу еґомостя,
Ми з ділом прийшли до вас:
На оповідь хочем дати,
Щоби ви звічали нас".

„Вас!? З Горпиною вінчати?
Ей, Гавриле! Де ваш ум?
Таж Горпина застара вже,
Вас в селі візьмуть на глум".

„Е, що глум там, еґомостю,
Кождий дивиться в своє.
Правда, стара, зате в неї
От корова крепка є".

Тут Гаврило потер вуса,
Гордо глянув,- ще й надувсь,
А тимчасом отець парох
До Горпини повернувсь:

„Ех, Горпино! Придивіться,
Щоб запізно не було,
Як у хату прийде клопіт:
Він же лінь на все село!"

„Лінь — це правда, щож еґомость
Як така природа в нім,
Щоб ви знали, як корову
Попасе він на чужім".

Отець парох усміхнувся,
Головою покрутив,
Бо він бачив, що корова
На старих зробила вплив.

От він каже: „На оповідь
Ви складайте гроші в час,
Бо корова як змарніє,
Розлучити може вас.

На те позволить.

Жінка: На ніщо мені не позволяєш. Як так дальше буде, то вернуся до родичів.

Муж: На те тобі позволю.

ПЛАСТОВИЙ ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД НА ЧУЖИНІ.

Поклін українських пластунок могилі Українського Невідомого Вояка.

На день 1. листопада припадає в Чехословаччині свято померлих, т. зв. „душічки". Усі цвинтарі засипані квітами, майже кожна могила гарно прибрана й заквітчана.

На Ольшанському цвинтарі в Празі є коло 50 українських могил. Лише деякі з них упорядковані й мають гарні памятники. Більшість — це маленькі острови сухої трави й листя, занедбані й забуті. На свято померлих вони в морі живих квітів інших могил особливо вражають своєю сирітськістю.

Пластові курiні в Галичині (напр. курінь „Червона Калина") на 1. листопада завжди квітчали українські військові могили. Цю гарну традицію відтворив на чужині курінь пластунок „Україна". Цього року, як і попередніх років, на 1. листопада, вшановуючи цей великий день, українські пластунки відвідали українські могили на Ольшанському цвинтарі та поклали на них білі квіти, перевязані жовтоблакитною стрічкою. На хрестах і кількох памятниках є написи. Між українськими могилами є письменники, скульптори, громадські діячі й інші відомі українські громадяни, студентство, військові. Але не всі могили легко знайти. Розкидані вони по кількох відділах величезного цвинтаря. На військовому відділі цвинтаря є могили наших вояків без хрестів, а деякі навіть без напису. Лише по числу могили можна установити, що цей горбик, що вже цілком втратив форму могили, насипано над українським вояком... І на цих безіменних могилках, на цій могилі Украніського Невідомого Вояка, розцвіли в памятний день, — коли вітер зриває з дерев останнє сухе листя, а холодний вітер шелестить сухою травою на могилах, — наші національні барви, замаяв той жовто-блакитний, що за нього поклали свої буйні голови сини Неньки-України... Ці могили без написів і хрестів персоніфікують собою ті тисячі українських борців, розсіяних на рідних землях і на чужині, що склали найдорожчий скарб — життя на жертвеннику нації. Українські пластунки схилили голови перед великою жертвою Українського Невідомого Вояка в знак того, що українська молодь зберігає Його заповіти. Українське пластунство Праги шанує память тих, що полягли в крівавім бою, або зложили свої кости на чужині як скитальці-еміґранти в боротьбі за кращу долю Рідного Краю.

Цей гарний звичай вшанування українських могил (першим ініціятором був український пластун Д. Козицький) на чужині знайшов відгук і в інших. Місцевий український курінь пластунів уладив 1-го листопада на Ольшанському цвинтарі панахиду по українських вояках, також прибравши кілька могил на одному з відділів цього цвинтаря. Коло могил, де відбувалась панахида, курінь пластунок „Україна" поклав власноручно плетений вінок з білих квітів, повитий жовто-блакитною стрічкою. Пластуни поклали з терня зроблений позолочений тризуб.

Першу реєстрацію могил на Ольшанському цвинтарі зроблено ще перед роками. Минулого року редакція часопису „Український Тиждень" зібрала докладний список могил. Одначе в ріжних відділах великого цвинтаря є могили, що вже зовсім розсипались і тяжко установити, чи вони не українські.

Еміґрант.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ПІДГОТОВЛЯЄ „НАРОДНЯ ВОЛЯ" ЗЛУКУ?

Прочитав я оте нещасливе число „Народної Волі" з 19. жовтня і прочитав інші, в яких продовжується напад на „Свободу". А читаючи це, пригадалося мені, як то я їхав свого часу як делеґат на конвенцію У. Н. Союза до Нюарку. Так склалося, що я стрінувся в залізниці з другим делеґатом, що був і членом У. Р. Союзу. Зачали ми собі говорити про ріжні наші справи в Америці й про наш Союз і „Свободу". Памятаю, що коли я так говорив, мій товариш перервав мою бесіду і каже:

„Знаєте, що булоб добре, якби так конвенція заказала „Свободі" вести „файт" з „Народною Волею". Нам треба згоди і злуки, а не роздору".

„Добре кажете", відповідаю, „але як можна звязати руки нашим редакторам, а редакторам „Народної Волі" дати вільну волю баламутити нарід і підкопувати нашу орґанізацію, якої „Свобода" є орґаном?"

Мій товариш з тим погодився і каже, що треба, щоб і на конвенції У. Р. Союзу та справа була порушена, та щоби там вирішено, що не треба „Народній Волі" вести боротьбу зі „Свободою". Є забагато невиконаної праці в Америці, щоби можна було позволити собі витрачувати наші сили, папір, час і гроші на боротьбу, з якої для нікого нема ніякого хісна.

А по літах вийшло, що на конвенції У. Р. Союзу в Філядельфії вирішили делеґати, що треба їх орґанізації лучитися з нашим Союзом. От думаю, добра гадка. А так думали і так думають ще і тепер усі наші робітники. І ждуть тої хвилі, щоб ті орґанізації злучити. Бо так, як У. Н. Союз був десятки літ одиноким і вистарчальним для нашої еміґрації, так повинен стати ним і тепер, і то на те, щоби скріпити наші роздроблені сили в Америці.

Читаючи „Свободу" і „Народну Волю", я добре слідджу за тим, хто змагає до злуки, а хто спиняє ту злуку. Я читаю нераз, як „Народна Воля" все десь шукає якогось способу, в статтях чи в дописах, щоби „вкусити" „Свободу", або хоч когось з її редакторів. А причини до того нема ніякої, бо те, що там у „Свободі" є часами якесь гірке слово про старокраєвих радикалів чи соціялістів, не є ніякою розумною причиною для таких нападів, як це саме тепер є їх повно в „Народній Волі".

Я тільки можу сказати від себе те, що чую, що люди між собою говорять. Кажуть, що таки редактори „Народної Волі" лякаються злуки. Вони її не хочуть і шукають тільки способу, якби то від цеї злуки відпекатися. Люди собі міркують, що то певно все через „джаби", бо, мовляв, як прийде до злуки, то певно для всіх редакторів, що є в „Народній Волі", чи в „Свободі", готово не стати місця. А що членів У. Н. Союза є більше, а „Свобода" старша ґазета і має за собою більшу силу, то готово вийти на таке, що мусів би при злуці відійти якийсь редактор з „Народної Волі". Кажуть, що „Народна Воля" береться „файтувати" „Свободу", бо наближається конвенція, а на ній треба буде якось „викрутитися" від злуки з нашим Союзом. Тому і зачинається „файт". Я не кажу, що воно так дійсно є. Але з того, що подаю, виходить, що нарід не може зрозуміти, як може „Народна Воля" в теперішних часах зачинати нову боротьбу і вести її в такий спосіб, щоби нападати на особи і їх шкалювати, а тим принижувати ті особи, а з ними і ґазету й орґанізацію, в яких ті особи працюють. Наш робітник уже гидиться такою писаниною. Він хоче бачити своїх „ґенералів" при праці, а не при „файті". Для нього не є рішальним те, хто кого краще вилає в ґазеті, а те, хто більше робить для народньої справи і для піднесення українського життя в Америці. Те, що пише „Народна Воля", нападаючи на „Свободу", є руїнницькою роботою, яка розбиває наше народнє життя і спинює таку добру справу, як злука У. Р. Союзу з У. Н. Союзом.

Гнат Климишин, член 369 від. У. Н. Союзу в Палмертон, Па.

ЯК „ФРІ ПРЕС" ІНФОРМУЄ ПРО ШЕВЧЕНКА.

Дехто дуже часто покликується на щоденну винипеґську пресу як на непомильне жерело всяких новинок. Особливо винипеґська комуністична преса залюбки цитує 5 винипеґських щоденників, а передовсім з „Фрі Прес". Мовляв, перечитай, що про Совєти пише ліберальний обєктивний щоденник і порівнай це з тим, що про ті самі Совєти пишуть українські жовтоблакитники. Там, себто у „Фрі Прес", сама чиста правда, а в українській пресі повно неправди і наклепів на совєтський режім.

Ми вже нераз звертали увагу, що канадійський світ, а головно анґлійське населення Канади у своій масі не має найменшого поняття про наміри комуністів взагалі і про випадки під Совєтами зокрема. Причина цього та, що преса, яка дає своїм читачам духову поживу, неправдиво і сторонничо інформує своїх читачів. Коли мова про життя під Совєтами, то напр. у „Фрі Прес" часто появляються сторонничі і в самій основі неправдиві інформації, і то такі, що прямо компромітують не тільки тих, що пишуть, але й самий щоденник, який ті вісти містить.

Від якогось часу у „Фрі Прес" пані Е. Кора Гайнд пише про свої помічення в Совєтах. Хто хоч трохи знає Совєти, той з дива не виходить, як шануючий себе кореспондент може таке виписувати. Щоб, наприклад, показати, як пані Гайнд інформує читачів „Фрі Прес", радимо нашим читачам прочитати її кореспонденцію, поміщену у тім щоденнику дня 7. жовтня ц. р. на сторінці 3. Там чорне на білому написано, що Шевченко робив революцію в р. 1905. Згадуючи про памятник Т. Шевченка в Харкові, пані Гайнд дослівно пише: „Останнім подвигом (совєтського уряду, очевидно) для прикраси міста і для додання йому, себто місту, інтересу, є докінчення памятника в честь Шевченка, славного поета України, і в честь його товаришів, **які в р. 1905. вчинили невдалу спробу повстання".**

Коли всі інші інформації пані Гайнд є такі правдиві, як повище наведена інформація про Т. Шевченка, то ми не завидуємо „Фрі Прес" її кореспондентів, ні їх кореспонденцій. Коли пані Гайнд не має зеленого поняття про Т. Шевченка, то можна би припускати, що бодай редактори „Фрі Прес", які її кореспонденцію допускають на сторінки щоденника, повинні би трохи більше знати про одного з найбільших ґеніїв світа, і не компромітувати своєї ґазети елементарним незнанням річей, які кожна сяк-так освічена людина повинна знати. — („Канадійський Фармер").

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПРОВИДЕНС, Р. АЙ. Уряд відділу 177 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що місячні збори за листопад відбудуться 24. листопада, точно в годині 2-гій пополудні, в церковній гали, 45 Пілґрім вул. Просимо членів, щоб прибули на означений час, бо маємо важну справу. Члени мають рішати і голосувати у справі приняття референдум. Хай кождий член і члениця зрозуміють, що в будучности наша сила при У. Н. Союзі. Котрий член не буде приявний на зборах мусить заплатити 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — Уряд від 177, Сестр. Любов,

КОРОТШИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ, ГОЛОВНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПИТАННЯ.

Чи буде розвязане питання безробіття, коли заведеться коротший тиждень праці в американській індустрії?

Американська Федерація Праці заняла в тій справі прихильне становище. Річна конвенція Федерації, відбута в Атлентик Ситі, одноголосно приняла резолюцію, заявляючися за всенародній трицять-годинній тиждень праці без знижки платень. Органiзоване робітництво буде робити старання, щоб конґрес безпроволочно ухвалив внесений законопроєкт послів Блека і Кенері про трицять-годинний тиждень праці, що розвяже спірне міжстейтове питання в тому напрямку.

З другого боку багато індустріяльних спілок та економістів стараються доказати, що така драстична знижка годин праці це небезпечна спроба, котра може поважно здержати відбудову. Вони кажуть, що трицять-годинний тиждень праці дасть робітництву дві третини з того, що дає 45-годинний тиждень, бо продукція збільшиться на третину. Щобільше, заведення коротшого тижня праці дасть новий товчок до масової машиново продукції, з котрої бувші міліони безробітних не зможуть користати.

Тому піднесена справа коротших годин праці прибрала поважний характер про економічне питання.

Промовці на конвенції Федерації Праці підносили, що економічна відбудова є неможлива без привернення праці безробітним, котрих враз із робітниками на допомогових роботах начисляють на одинацять міліонів. З уведенням машинерії та приняттям метод підчас депресії тільки вісім десятих відсотків працюючих робітників з 1929 року можуть виконувати тогочасну працю тепер. Для прикладу вони наводили недавно підвишку виробництва фабричного та копальняного на 4.7 відсотків, коли підвишку працюючих тільки на 1.5 відсотків. Провідники Федерації заявляють, що від березня 1933 року підприємства повернулися до половини нормального стану, коли робітників повернуло до праці тільки 39 відсотків. З девять і пів міліона робітників, котрі втратили працю, тільки 3,300,000 повернулись до індустрії. З другої сторони, торговля з низької скалі 58.4 відсотка нормального стану збільшилась на 79.1 відсотка, або коло 50 відсотків. Супроти цеї механізації індустрії та збільшеного вжитку сили всі прямують побільшити ту силу та продуктивність поодиноких робітників, потрібну для покінчення з безробіттям та розвинення масової купчої сили, згідно з народнім виробництвом, через скорочення тижня праці.

Багато з тих арґументів опрокидують противники. Одно вони кажуть, що заступлення машиною робітника значно переборщено. Покликуючись на дослід Інституції Крукінґс відносно поділу народнього багатства та прибутків з економічного поступу, вони твердять, що трицять-годинний тиждень праці з повним ужитком сили та продуктивної спосібности буде означати значно менший вислід ніж 1929 року, навіть зі збільшенням праці на 25 відсотків. Ті, котрі противляться 30-годинному тижневі праці, теж ставлять питання, чи індустрія зможе платити ту саму заплату що за 40-годинний тиждень та висловлюють побоювання, що така розвязка питання причиниться до закриття багатьох підприємств.

Загроза сталої безробітної армії, залежної від вдержання уряду, теж починає звертати пильну увагу стейтів. Тринацять стейтів та Дистрикт Колюмбія були заступлені на міжстейтовій конференції про робітничі умови, котра недавно відбулася в Олбані, Н. Й. Конференція приняла доклад комітету, прихильного ухваленню закона поодинокими стейтами про сорок-годинний тиждень праці. Принято теж зразковий проєкт про мінімальну заплату жінок та дітей в індустрії та завізвано стейти до спільного введення в життя тих плянів.

Однак був великий поділ між делеґатами щодо проєкту про 40-годинний тиждень. Звіт меншости, предложений делеґатами зі стейту Ню Джерзі, не погоджується з думками, що зменшення годин праці зменшить безробіття. За якийсь час знову збереться міжстейтова конференція, тим разом мабуть у Мізурі або Огайо, де буде репрезентоване більше число стейтів. До того часу конґрес знову збереться в січні і стейти можуть добитися загального скорочення годин праці в американській індустрії.

ФЛІС.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЙОГО ЗАСЛУГА.

— Дідусю, скажи мені, коли ти став дідусем?

— Гм, тоді як ти народився.

Юрчик хвилиночку надумується: — То якби я був не народився, то ти не був би дідусем?!

— Ні, дитинко.

— То що мені тепер даси за це?

———o———

— Щож, Горпино, ваш чоловік усе ще хорий?

— Здається, що ще хорий. До роботи, щоправда ходить, та горівка ще йому не смакує.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЙОНҐСТАВН, О.

Листопадове Свято.

Спільними силами всіх злучених братств, клюбів, сестрицтв і товариств, що получились у спільну федерацію і групуються коло гр.-кат. церкви Пресвятої Тройці, відбулося у нас Листопадове Свято в неділю, 3. листопада.

Свято складалося з двох частин. Перша, то було поминальне богослуження за полеглих українських героїв в церкві Пресвятої Тройці. Іменно по скінченій Службі Божій наш парох о. Іван Забава виголосив відповідну до хвилі проповідь про любов вітчини, а потім відправив панахиду, на котрій співав хор „Боян" під управою дяковчителя Л. Кухтина.

Другою частиною Свята був святочний концерт, котрий відбувся пополудні в церковній галі. Була гарна погода, тож зійшлося багато народу, який виповнив простору прохіяльну галю.

Сам концерт складався, як звичайно, зі співів, деклямацій і промов. Головний реферат виголосив українською мовою о. Забава, що як учасник визвольних змагань все уміє прикувати увагу і серця слухачів. Запрошений з промовою адв. Білінський з Клівленду був перешкоджений і не міг прибути. Зате ми мали нагоду почути промову свойого молодого адвоката, Івана Гринька, котрий промовляв до молоді по анґлійськи. Адвокат Гринько не довго в нас, але зумів уже собі зєднати прихильність і признання української громади в Йонґставн. По анґлійськи говорив також великий приятель нашого народу, адвокат Й. Ф. Кічак, який порівнав день незалежности американського народу з днем 1-го листопада у нас і загрівав усіх нас працювати для визволення України.

Надзвичайне враження зробив на присутніх несподівано прибулий на свято знайомий з нашим народом іще з Клівленду бувший капітан російської царської фльоти — Серґій І. Трофімов. Він один з тих нечисленних Москалів, що признають право самоозначення і незалежности для України. Він зложив привіт нашій українській громаді і взивав до боротьби з большевиками тут в Америці і всюди. Українці, говорив він, бороніть свій нарід і свою церкву і віру перед тим пекольним царством Антихриста, бо воно і тут в Америці змагає знищити релігію, церкву і суспільний лад. Вірте мені, як тому, що вирвався з того пекла, що большевики то найбільші вороги людства і проти них треба боротись усім христіянам.

Щодо співу, то його виконували аж два хори, а то хор дитячий і хор „Боян". Хор дитячий зачав концерт і виповнив своїми співами першу вступну часть концерту. Дальшу програму виконав прегарно наш церковний хор „Боян" під управою п. дяковчителя Кухтина. Декламації виконували шкільні діти, між котрими на першу похвалу, як і все, заслугує маленька Катруся Недоступ, яка має справжній декляматорський талант. Особливо поділала на всіх присувніх її специяльно підібрана на це свято декламація „До бою". Як пісні так і декламації були відповідно підобрані на це свято і вповні гармонізувалися з промовами і настроєм слухачів. Хор „Боян" виконанням деяких пісень очарував слухачів. Всі люди вийшли задоволені і підбадьорені на дусі.

Підчас концерту переведено і збірку, щоби бідні наші каліки інваліди знали, що ми за них памятаємо. Збірка принесла $45.72.

Зложили по $1: С. Шпирка, Д. Стецяків, І. Павловський, о. І. Забава, Іван Дубінський, Й. Білик, М. Бурка, Текля Ворожбит, М. Заяць; по 50 ц.: О. Тарнавський, І. Маркевич, І. Стахура, М. Ткачишин, І. Даровський, П. Копко, Пилип Бирка, П. Стахура, І. Кравець, В. Білан, В. Зубаль, Л. Кухтин, С. Калька, М. Скиба, В. Волянський; по 25 ц.: І. Гнатишак, С. Кость, В. Павлик, В. Бура, О. Петрик, Анна Петрик, Н. Винник, М. Набережний, Т. Дідовський, К. Марунчак, Т. Сулик, Д. Васько, М. Мирдич, Л. Мазур, В. Павлик, П. Мацейко, С. Пущак, М. Сітник, І. Панько, І. Тхурик, М. Бурка, Пилип Бирка, І. Гевало, І. Мирдич, П. Фромаль, Анна Курась, К. Вітишин. — Разом $23.25, а $6.22 дрібними датками, а до того долучились іще датки з продажі відзнак, цукорків і з оголошень. Разом увесь дохід з Листопадового Свята виносив $45.72, яку то суму уряд Злучених Орґанізацій розділив у той спосіб, що $25 призначив на інвалідів, а $20.72 на Рідну Школу. Подрібний дохід є на руках урядників.

За Уряд Федерації:

І. Павловський, предс.;
Петро Копко, секр.
Василь Зубаль, касієр.

Добре пояснив.

— Прошу тата, що це є дипльомат?

— Дипльомат, мій хлопче, то є такий пан, котрий вміє так брехати перед другим паном, який є також дипльоматом, що той другий пан приневолений вдавати, немовто він вірить тому першому панові, хоч знає, що той перший пан — брехун.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(32)

Не зважаючи на приказ Тобанґи, Джері Джовнс пішов за ним та 4 аскарами. Він побачив, що Томі Велш стояв недалеко від вартівника. „Гей, пане", Томі усміхнувся. „Що це значить? Це ви гарно мене витаєте, як я приходжу до вас у гості! Скажіть цьому сторожеві опустити свою рушницю".

Заки Джовнс мав час сказати, Тобанґа звернувся до Томі Велша й сказав ломаною анґлійською мовою: „Це приватна виправа! Ми не хочемо ніяких гостей! Ідіть собі!" Потім він видав приказ своєму мові. Аскари підняли рушниці й прицілилися до Томі Велша. „Ідіть!" — повторив Тобанґа.

Джері Джовнс був спокійний чоловік, але це його вже влютило, коли цей дикун загрозив його товаришеві. Він скоро виняв свій револьвер та приложив його до плечей Тобанґи. „Кажи їм опустити рушниці!" — він крикнув.

Здивований Тобанґа послухав. „Як бвана скаже", він сказав услужливо. Він знав, що не може доводити до зриву, бо він мае доставити д-ра Джовнса цілого Борнсові Ґаретові. А щодо чужинця, то він буде мати час розрахуватися з ним пізніше.